

Nr 684

Av herr **Kollberg m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 162, med förslag till förordning om allmän varuskatt, m. m.

I propositionen nr 162 har Kungl. Maj:t föreslagit införande av en allmän varuskatt avsedd att uttagas hos den som yrkesmässigt försäljer vara av lös egendoms natur eller yrkesmässigt utför eller ombesörjer utförande av skattepliktig tjänsteprestation för tillhandahållande av sådan vara eller tjänsteprestation till konsument. Med konsument förstås enligt förslaget den som förvärvar vara för annat ändamål än yrkesmässig återförsäljning eller servering eller användning såsom *material* vid yrkesmässig tillverkning av varor för avsalu vid fabriksmässig tillverkning av byggnadsvaror eller vid yrkesmässigt utförande av tjänsteprestationer med avseende å varor. På grund av den konstruktion som förslaget sålunda erhållit skulle anskaffning av varor, som användes som *hjälpmedel* för bearbetning eller framställning av varor, liksom anskaffningar av inventarier för varudistributionens fullgörande bli att anse som skattepliktig konsumtion. Även byggnader, som förvärvas eller uppföres, skulle indirekt bli belastade med varuskatt i viss omfattning. I enlighet härmed skulle skatten komma att drabba bland annat vad som brukar kallas näringslivets investeringar.

Vi avser att i anslutning till annan motion yrka avslag på propositionen. För den händelse riksdagen emellertid skulle komma att antaga en förordning om varuskatt i huvudsak i överensstämmelse med det i propositionen framlagda förslaget, anser vi oss böra påkalla en sådan komplettering av förslaget att näringslivets investeringar icke drabbas av denna nya pålaga.

Redan för flera år sedan uttalade finansministern i samband med övervägande av möjligheterna att genom skärpning av beskattningen öka statsverkets inkomster att någon ytterligare beskattning av produktionen icke borde ifrågakomma och att uppmärksamheten i stället borde inriktas på konsumtionen. Med sina uttalanden i detta avseende åsyftade finansministern uppenbarligen allmänhetens konsumtion och icke den förbrukning av investeringsvaror som förekommer inom näringslivet. Uttalandenas innebörd var fasthållna att sistnämnda förbrukning borde fredas från ytterligare skattebelastning.

När företagaren i det nu framlagda förslaget betecknas som konsument av investeringsvarorna, användes uttrycket konsument i en annan bemärkelse än i den tidigare skattepolitiska diskussionen.

För överskådlig tid framåt utgör ökad mekanisering och rationalisering

inom industri, jordbruk och handel en av de viktigaste förutsättningarna för ekonomiskt framåtskridande. För bibehållande av näringslivets konkurrenskraft är det angeläget att de på grund av prisutvecklingen starkt fördyrade kostnaderna för produktionsapparatens utbyggnad, förbättring och underhåll icke ytterligare ökas genom skatt på därför erforderliga investeringsvaror och tjänsteprestationer. Detta problem har för närvarande en alldeles särskild aktualitet med hänsyn till de påfrestningar för vilka vårt näringsliv kommer att utsättas i samband med förverkligandet av de europeiska integrationssträvandena på det ekonomiska området. Icke minst med tanke på angelägenheten av en god sysselsättning är det av utomordentlig vikt att vårt näringsliv icke diskrimineras så att konkurrensförmågan försvagas på världsmarknaden eller gentemot utländska, till Sverige exportrande företag.

I själva verket torde riktigheten av dessa synpunkter icke bestridas av någon. Finansministern uttalar själv i propositionen att det i och för sig torde vara riktigt att en beskattning av investeringarna kommer att verka fördyrande på produktionen men gör — tydligen i medvetandet att detta skulle vara en olycklig följd av beskattningen — vissa reflexioner som avser att bagatellisera farhågorna i detta avseende (sid. 187 i propositionen). Dessa reflexioner är emellertid så mycket mindre övertygande som han omedelbart förut framhållit just investeringsvarornas stora betydelse som skatteunderlag.

Den föreslagna varuskatten skulle komma att drabba investeringsvarorna på samma sätt som en med varuskattens skattesats uttagen investeringsavgift. Investeringsavgiften tillgreps som bekant på sin tid såsom en tillfällig åtgärd i syfte att åstadkomma ett uppskov med vissa av konjunkturpolitiska skäl i och för sig önskvärda investeringar, och olämpligheten av dess bibehållande utöver en klart begränsad tidsperiod framhölls oavlåtligt, icke minst från finansministerns sida.

Ett uttagande av varuskatt, icke endast på allmänhetens varukonsumtion i vedertagen bemärkelse, utan även på den förbrukning av investeringsvaror som utgör en förutsättning för framåtskridandet inom vårt näringsliv, skulle innebära ett direkt motarbetande av utvecklingen på det ekonomiska området och framstår med hänsyn till vad ovan sagts som i hög grad olyckligt.

En direkt befrielse av investeringsvarorna från varuskatt är förenad med stora tekniska svårigheter, i det att det måste bli ytterst vanskligt för en säljare att i det enskilda fallet bedöma huruvida förvärvet sker för investeringsändamål. Problemet kan emellertid lösas genom ett restitutionsförfarande på sätt närmare utvecklats i det följande.

Till en början må anmärkas att, med hänsyn till syftet med restitutionsförfarandet, bestämmelserna därom icke med nödvändighet måste utformas så att alla inköp och tjänsteprestationer som rent tekniskt kan hänföras

under begreppet investeringar skall berättiga till restitution. Bestämmelserna behöver icke gå längre än till ett tillgodoseende av intresset att utvecklingen av produktions- och distributionsapparaten icke allmänt sett i väsentlig mån fördras. Med hänsyn härtill och för att förenkla det tekniska förfarandet vid restitution bör investeringar som avser reparation och underhåll kunna lämnas utanför det restitutionsberättigade området. Likaså framstår det såsom befogat att uppställa ett visst minimibelopp för meddelande av restitution samt att jämväl i övrigt giva reglerna en förenklad och generell konstruktion.

Restitutionsrätten bör sålunda begränsas till investeringar, avseende förbättringsarbeten och nyanläggningar. Härigenom vinnes den fördelen att i stort sett allenast investeringar, för vilka kostnaden icke omedelbart får avdragas vid inkomsttaxeringen, grundar sådan rätt.

En andra konsekvens av syftet med restitutionen är att sådan bör medgivas endast för varuskatt som hänfört sig till investeringar, vilka direkt utnyttjas i produktion eller distribution. Investeringar i exempelvis personalbyggnader bör sålunda icke medföra rätt till restitution.

Med hänsyn till skattens konstruktion enligt förslaget bör i fråga om grundförbättringar på fastighet och förbättringsarbeten på maskiner och andra investeringsvaror, vilkas utförande utlämnats på entreprenad endast kostnaden för det beskattade materialet läggas till grund för återbäring. Även i det fall att näringsidkare utför grundförbättring av investeringsnatur på förhyrd fastighet bör restitution utgå enligt samma grunder som i fråga om sådan förbättring å näringsidkaren tillhörig fastighet.

I enlighet med vad nu sagts bör restitution beviljas, grundad på följande investeringsvärden.

1. Grundförbättringar samt ny-, till- eller ombyggnad av byggnad inkl. fasta maskiner

Återbäring beviljas på grundval av priset på varor som använts såsom material för nyanläggning av vägar, avloppsledningar, dränering, täckdikning och liknande arbeten samt för ny-, till- eller ombyggnad av för stadigvarande bruk i rörelse eller jordbruk avsedd byggnad i den mån därmed avses direkt användning för produktions- eller distributionsändamål samt vederlaget ingår i skattepliktig omsättning.

2. Förvärv av byggnad inklusive fasta maskiner

Återbäring medgives i den mån byggnaden förvärvats från den som uppfört densamma i och för stadigvarande bruk i rörelse eller jordbruk och avser direkt användning för produktions- eller distributionsändamål. Återbäring beviljas på grundval av priset å vid byggnadens framställning använt material i den mån vederlaget för materialet ingår i skattepliktig omsättning.

3. Förvärv av inventarier

Restitution beviljas på grundval av inköpspriset för maskiner — i den mån de icke ingå i fast egendom — och andra inventarier, avsedda för stadigvarande bruk i rörelse eller jordbruk och som har en beräknad varaktighetstid överstigande tre år. Förutsättning för restitution är att vederlaget för varan skall ingå i skattepliktig omsättning.

4. Förbättringsarbeten på maskiner och andra inventarier som avses under 3

Restitution medges på grundval av priset å för arbetena utnyttjade varor och tjänsteprestationer i den mån vederlaget ingår i skattepliktig omsättning.

Om en tillgång, för vilken restitution erhållits, uttages ur verksamheten för att av ägaren användas för privat bruk eller försäljes för att av köparen användas privat, bör restitutionen principiellt återbetalas. Frågan torde emellertid äga praktisk betydelse endast i fråga om personbilar och motorcyklar. Enklast är då att undantaga dessa från restitutionsrätt. En dylik undantagsbestämmelse kan lämpligen utformas så att restitutionsrätt icke medges för motorfordon av sådant slag, för vilka skatt utgår enligt 1 § förordningen den 23 november 1956 angående omsättningsskatt å motorfordon i vissa fall.

Ansökan om restitution bör ske i anslutning till den för vederbörande beskattningsår avgivna allmänna självdeklarationen, varvid torde föreskrivas att ansökan skall ha inkommit inom tre månader efter det sådana deklARATION senast skall avlämnas.

Ansökningarna bör ingivas till vederbörande länsstyrelse, som skall äga besluta om restitution.

Det skall åligga sökanden att styrka befogetheten av sitt restitutionsyrkande. Detta bör i regel ske genom företeende av kvitton eller liknande handlingar.

Därest det vid tillämpningen av reglerna om återbäring skulle uppkomma svårigheter att beräkna värdet av skattepliktiga varor, som använts vid arbeten som utlämnats på entreprenad, vid vilken de i entreprenaden ingående tjänsteprestationerna icke är skattepliktiga, bör riksskattenämnden lämpligen till ledning för sökandena och beskattningsmyndigheterna utarbeta schabloner angivande de minimivärden som för olika typer av entreprenader skall avse använda skattepliktiga varor.

Bestämmelser om restitution för varuskatt i enlighet med vad nu föreslagits hör icke lämpligen hemma i en förordning om uttagande av varuskatt utan torde böra meddelas i särskild författning, vartill Kungl. Maj:t bör låta utarbeta förslag att föreläggas nästa års riksdag.

På grund av vad nu anförts yrkas,

att riksdagen måtte, för den händelse riksdagen beslutar antaga förordning om allmän varuskatt i huvudsaklig överensstämmelse med det i propositionen nr 162 framlagda förslaget, hos Kungl. Maj:t hemställa om förslag till bestämmelser enligt i denna motion angivna riktlinjer om restitution för varuskatt, som utgör del av kostnad för investering i rörelse eller jordbruk och därvid framhålla att förslaget bör underställas nästa års riksdag.

Stockholm den 3 november 1959

Gustaf Kollberg

Eric Nilsson
i Svalöv

Gustav Boija

Ebbe Rydén

Tage Magnusson
i Borås

Nils Stenberg

Gösta Bohman

Sven Wedén